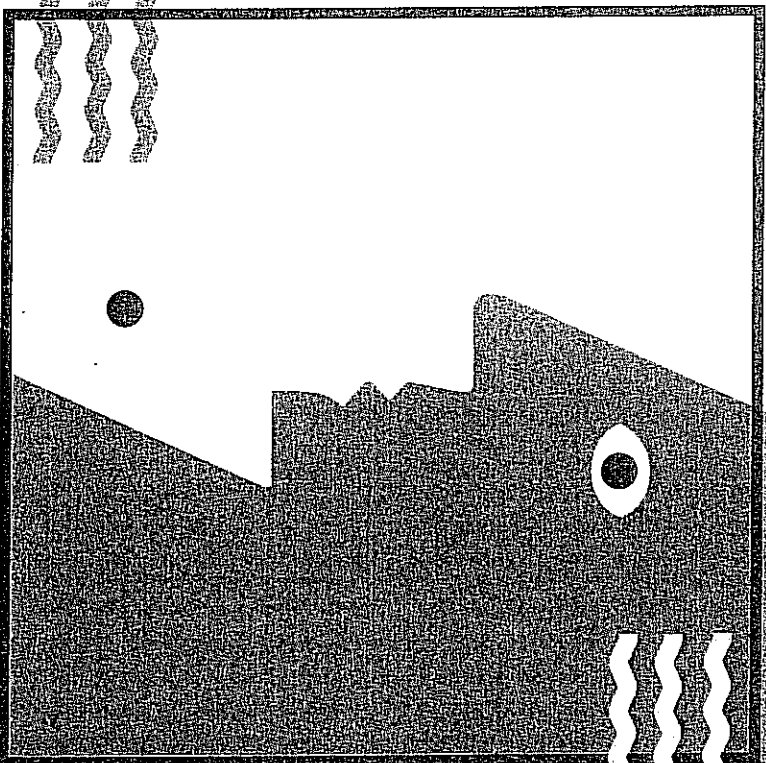

מתי

כמתב עת לקם

מתי קוצנאציה ופיתוח היכולת לפתור בעיות מתמטיות
המוגמות בסיטואציה מוחשיות ובסיטואציה מופשטות
ברכה קירמסקי

לדרכים לזהווי תחורות (פסקים cohesive) ברשת
תבררתי
ליוו פשטמן

לדעתו אלו עובד אחר ונתרונות אחרות או בסיסיות ורקיע
לדעתו אלו עובד אחר ונתרונות אחרות או בסיסיות ורקיע
לדעתו אלו עובד אחר ונתרונות אחרות או בסיסיות ורקיע

התפתחות ממשלתית ומוסדות ממשלתיים ומוסדות ממשלתיים
התפתחות ממשלתית ומוסדות ממשלתיים ומוסדות ממשלתיים

דרכי התמודדות עם דילמות חברתיות ומוסריות בבית הספר היסודי הממלכתי-דתי: העדפות המורים ואפיוני המורים

למחקר המתואר שלוש מטרות: הכרת דרכי ההתמודדות של המורים בחינוך היסודי הממלכתי-דתי עם דילמות חברתיות ומוסריות, שעולות בסיטואציות ממשיות בחיי הכיתה ובית הספר; הגדרת התחומים המסבירים את השונות בין המורים בהעדפתם את דרכי ההתמודדות; הצעת דרכים לפיתוח דרכי ההתמודדות של המורים על סמך הממצאים. בעקבות אזור ואלטהוף הוצגו מודלים אחדים המתייחסים לתהליכי קבלת ההחלטות במצבי התמודדות והמתמקדים כאחריות המורה והתלמידים לתהליך ולפעולה: הימנעות, העברה לסמכות אחרת, החלטה חד-צדדית של המורה, שיח לא-שלם, שיח שלם ושיחה אישית עם התלמיד. למחקר נדגמו 480 מורים מבתי ספר יסודיים בחינוך הממלכתי-דתי. הם מילאו שאלון אנונימי מובנה עם שאלות רב-כרדה שפותח לצורך המחקר וכלל שש דילמות ושבע דרכי התמודדות. עוד נאספו נתונים על רקע אישי, הקשרים הוראתיים ואמונות של מורים. נמצא כי מורים מרגישים אחריות לטיפול במצבי דילמה וכי ישנם הכדלים בהעדפת דרך ההתמודדות לפי אופי הדילמה. בנושאי יושר והגינות מרכיבים בשיח אישי. בנושאי אלימות מרבים בשיח כיתתי. אמונות חברתיות ופדגוגיות הן המסבירות ביותר את דרכי ההתמודדות. אווירה של קהילת מורים תומכת ומתנסה, ותחושת מחויבות מקצועית, הסבירו את ההעדפה כדרכי ההתמודדות של השיח. ערכים הסבירו את קבלת האחריות לטיפול בדילמות. מומלץ לערוך השתלמויות למורים על דרכי ההתמודדות של השיח על גווניו השונים, במסגרות של ההעשרה וההתפתחות המקצועית של המורים.

העבודה דנה בהיבטים אחדים של "מוסריות פרופסיונלית" של המורים בתהליך ההוראה. לדעת אזור ואלטהוף (Oser & Althof, 1993), עניינה של מוסריות פרופסיונלית בהחלטות, באסטרטגיות, בתוצרים ובתוצרי לוואי בהוראה הנובעים מן התהליך החינוכי. כמו כן הוא מתייחסת לנכונות של המורים וליכולתם להעריך את תוצאות הפעולות הנקטות

נתוני עבודה זו נאספו במחקר רב-היקף על המורים בחינוך הממלכתי-דתי (מסלובטי וגזיאל, 1997). אני מודה לשותפי למחקר פרופ' חיים גזיאל ולעמותת המורים שהזמינה ומימנה את המחקר, וכן לקתדרה לחינוך לערכים, לסובלנות ולשלום ע"ש בורג בראשות פרופ' יעקב עירם שתמכה כספית בפרסום המאמר הנוכחי. גרסה מצומצמת של העבודה הוצגה בכנס ה-29 של האגודה הסוציולוגית הישראלית שהתקיים בפברואר 1998 באוניברסיטת חיפה. גרסה מורחבת שלה עתידה להתפרסם ככתב העת *Journal of Moral Education*.